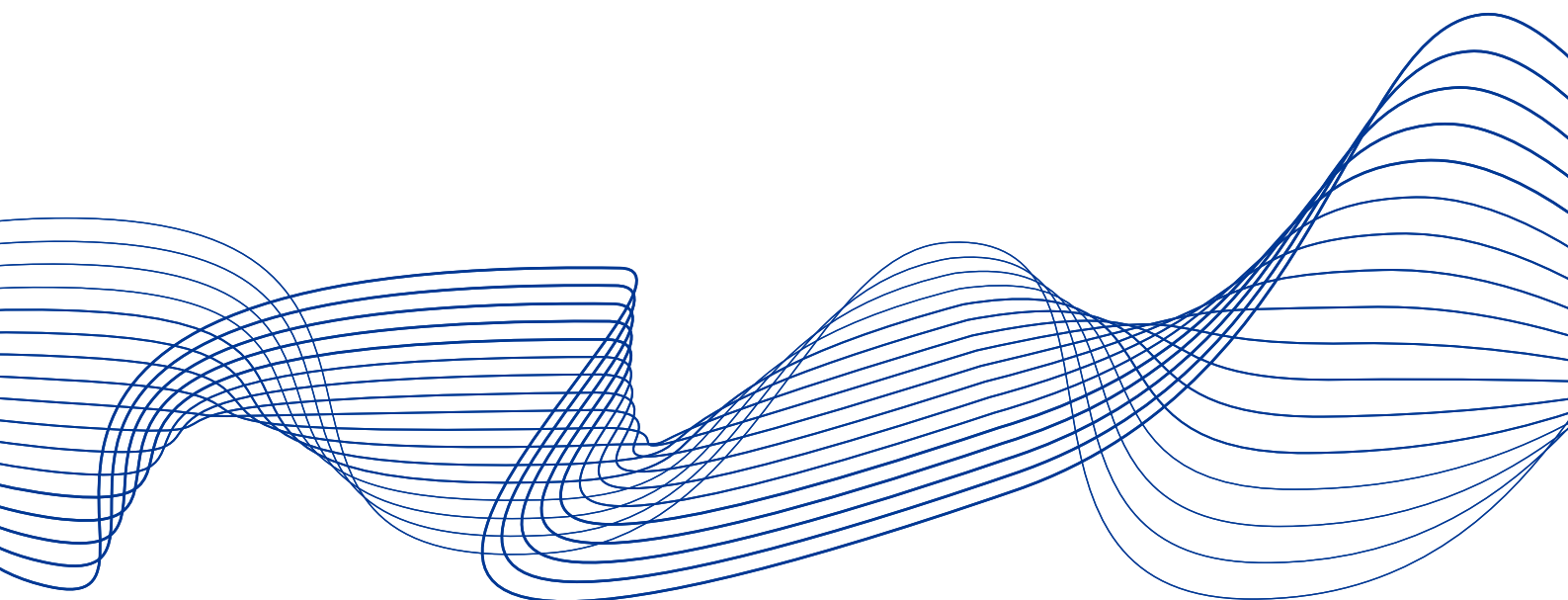

Výročná správa

2019

ESRB

Európsky výbor pre systémové riziká

Európsky systém finančného dohľadu

Obsah

Predslov	2
Zhrnutie	4
Tiráž	7

Predslov

Christine Lagardová, predsedníčka Európskeho výboru pre systémové riziká

Deviata výročná správa ESRB sa vzťahuje na rok od 1. apríla 2019 do 31. marca 2020. Toto obdobie síce zahŕňa počiatkové štádium pandémie koronavírusu (COVID-19), no hospodárske a finančné následky krízy, ktorú spôsobila, naďalej rýchlo rástli aj v nasledujúcich mesiacoch. Tohtoročná výročná správa v záujme zohľadnenia nových systémových rizík pre európske hospodárstvo v dôsledku tohto mimoriadneho makroekonomického šoku výnimočne obsahuje hodnotenie rizík ESRB až do júna 2020.

Pandémia COVID-19 a súvisiace opatrenia na obmedzenie šírenia nákazy zapríčinili ekonomickú kontrakciu, ktorá je v mierových časoch bezprecedentná, a vyvolali mimoriadnu makroekonomickú neistotu a preventívne správanie. Vlády, centrálné banky a orgány dohľadu prijali rozhodné a rúzne opatrenia na podporu súkromných príjmov, zachovanie priaznivých podmienok financovania

a zachovanie dôvery občanov i podnikov, čím úspešne odvrátili extrémnejšie scenáre makroekonomického vývoja. Avšak napriek tomu, že finančný systém do krízy vstupoval odolnejší než na začiatku svetovej finančnej krízy v roku 2008, hĺbka terajšieho prepadu v EÚ nevyhnutne znásobila riziká ohrozujúce finančnú stabilitu v rôznych sektoroch a trhoch.

ESRB preto v záujme zohľadnenia nových rizikových pomerov v dôsledku COVID-19 postupne prehodnocuje a aktualizuje svoje hodnotenie systémových rizík. Identifikoval pritom štyri nové riziká: i) rozsiahle zlyhania v súkromnom sektore v dôsledku hlbkej svetovej recesie, ii) náročné makroekonomické prostredie pre banky, poisťovne a systémy dôchodkového zabezpečenia, iii) opätovný vznik rizika financovania štátneho dlhu a iv) nestabilita a ohniská nelikvidnosti na finančných trhoch. Súčasťou hodnotenia rizík ESRB sú aj hrozby vyplývajúce z celosystémových kybernetických incidentov, z narušenia zásadnej finančnej infraštruktúry a z klimatických zmien a rizík prechodu, ktoré majú naďalej zásadný vplyv na dlhodobejšiu finančnú stabilitu.

Vzhľadom na posun rizikového profilu ESRB v apríli a máji 2020 prešiel do „krízového režimu“ a zvýšil frekvenciu svojich politických zasadaní. V priebehu uvedeného obdobia prijal viacero opatrení v spojitosti s i) dôsledkami programov úverových záruk a ďalších rozpočtových opatrení zameraných na ochranu reálnej ekonomiky na finančný systém, ii) nedostatkom trhovej likvidity a jeho dôsledkami pre správcov aktív a poisťovne, iii) vplyvom procyklického znižovania ratingov dlhopisov na trhy a subjekty v celom finančnom systéme, iv) celosystémovými obmedzeniami výplat dividend, spätného odkupovania akcií a iných výplat a v) likviditnými rizikami v dôsledku výziev na dodatočné vyrovnanie. Tieto opatrenia sú bližšie špecifikované v tlačových správach, ktoré vydala Generálna rada ESRB.¹

Pred nástupom pandémie ESRB v roku 2019 prijal sériu opatrení na riešenie systémových rizík prameniacych z trhov s nehnuteľnosťami. V prvom rade vydal päť varovaní a šesť odporúčaní

¹ Tlačové správy z 9. apríla, 14. mája, 8. júna a „Policy measures in response to the COVID-19 pandemic“.

k strednodobým rizikám v sektore rezidenčných nehnuteľností určených jedenástim z jeho členských štátov a pozmenil skoršie odporúčanie k odstráneniu medzier v realitných údajoch. V rámci rozširovania makroprudenciálneho rámca za hranice bankového sektora ESRB poskytoval podklady Európskemu orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov k prebiehajúcemu hodnoteniu prudenciálneho rámca sektora poisťovníctva a vydal správu o možnostiach zmierňovania procyklickosti marží a zrážok na derivátových trhoch a pri transakciách financovania prostredníctvom cenných papierov.

ESRB tiež naďalej plnil funkciu fóra na výmenu skúseností a osvedčených postupov a zorganizoval viacero podujatí v záujme zintenzívnenia diskusie na tému makroprudenciálnej politiky. V septembri 2019 sa uskutočnila štvrtá konferencia ESRB. Jej účastníci si vymenili skúsenosti v oblasti makroekonomickej politiky, diskutovali o úlohe nebankových finančných inštitúcií vo finančnom systéme i širšej ekonomike a problematike kybernetickej bezpečnosti a jej potenciálnych dôsledkoch pre systémové riziko a zaoberali sa otázkou, či je možné považovať reformy v oblasti regulácie finančného systému za ukončené.

Táto správa v neposlednom rade opisuje rôzne zmeny nariadenia o zriadení ESRB², ktoré nadobudli účinnosť v roku 2019, vrátane zmien riadenia ESRB a rozšírenia jeho rámca zodpovednosti.

V priebehu obdobia hodnoteného v tejto správe odišlo z funkcie viacero drahých a vážených kolegov a ja by som sa im touto cestou chcela poďakovať za ich cenný prínos. Osobitne by som rada poďakovala svojmu predchodcovi, bývalému prezidentovi ECB Mariovi Draghimu, ktorý ESRB predsedal osem rokov, až do konca októbra 2019. Bolo to náročné obdobie, počas ktorého bolo potrebné riešiť následky svetovej finančnej krízy i krízy štátneho dlhu v EÚ.

Zároveň by som chcela vrelo poďakovať bývalému guvernérovi Bank of England Markovi Carneymu, ktorého funkčné obdobie prvého podpredsedu ESRB sa skončilo, keď Spojené kráľovstvo vystúpilo z Európskej únie, bývalej členke Generálnej rady a podpredsedníčke poradného vedeckého výboru (Advisory Scientific Committee – ASC) Isabel Schnabelovej a bývalému guvernérovi Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland Philipovi Lanovi za ich významný podiel na práci ESRB.

Ďalej by som chcela srdečne privítať Stefana Ingvesa, guvernéra Sveriges Riksbank, ako nového prvého podpredsedu ESRB, Pabla Hernándezza, guvernéra Banco de España, ako predsedu poradného technického výboru (Advisory Technical Committee – ATC), profesorku Claudiu Buchovú ako podpredsedníčku ATC, profesora Richarda Portesa ako predsedu ASC a profesorku Lorianu Pelizzonovú a profesora Javiera Suáreza ako podpredsedov ASC.

V neposlednom rade by som chcela vyjadriť svoj veľký zármutoč nad odchodom profesora Alberta Giovanniniho, ktorý pôsobil v ASC.

Christine Lagardová
Predsedníčka ESRB

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1092/2010 z 24. novembra 2010 o makroprudenciálnom dohľade Európskej únie nad finančným systémom a o zriadení Európskeho výboru pre systémové riziká (Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010, s. 1).

Zhrnutie

Súčasťou hodnoteného obdobia od začiatku apríla 2019 do konca marca 2020 bol aj nástup pandémie koronavírusu (COVID-19) v prvom štvrtroku 2020. Pandémia spôsobila extrémny ekonomický šok, ktorý zasiahol ekonomiku a finančnú stabilitu v EÚ i vo svete.

Po prepuknutí pandémie COVID-19 orgány EÚ, národné vlády, centrálné banky, orgány dohľadu a orgány pre riešenie krízových situácií prijali bezprecedentné opatrenia na podporu ekonomiky. Generálna rada ESRB identifikovala a prijala opatrenia v piatich prioritných oblastiach: dôsledky programov úverových záruk a ďalších rozpočtových opatrení zameraných na ochranu reálnej ekonomiky na finančný systém, nedostatok trhovej likvidity a jeho dôsledky pre správcov aktív a poisťovne, vplyv procyklického znižovania ratingov dlhopisov na trhy a subjekty v celom finančnom systéme, celosystémové obmedzenia výplat dividend, spätného odkupovania akcií a iných výplat a likviditné riziká v dôsledku výziev na dodatočné vyrovnanie.³ Vzhľadom na to, že tieto opatrenia boli prijaté v máji 2020, čo je mimo obdobia hodnoteného v tejto správe, budú bližšie opísané vo výročnej správe za rok 2020.

V záujme zohľadnenia aktuálneho vývoja ESRB svoje hodnotenie systémových rizík v júni 2020 prehodnotil. Riziko rozsiahleho zlyhávania subjektov v reálnej ekonomike označil za závažné systémové riziko ohrozujúce finančnú stabilitu v EÚ (riziko 1); riziko prameniace z náročného makroekonomického prostredia pre banky, poisťovne a systémy dôchodkového zabezpečenia za zvýšené riziko ohrozujúce finančnú stabilitu (riziko 2); riziko prameniace z opätovného vzniku rizika financovania štátneho dlhu a obáv spojených s jeho udržateľnosťou za zvýšené (riziko 3) a riziko prameniace z nestability a ohnisk nelikvidnosti na finančných trhoch za zvýšené (riziko 4). ESRB ďalej za zvýšené považoval prevádzkové riziká, ktoré môžu vzniknúť napr. v dôsledku celosystémového kybernetického incidentu (riziko 5), pričom v prípade systémových rizík spojených s narušením zásadných finančných infraštruktúr v dôsledku financií (riziko 6) a rizík spojených s klimatickými zmenami (riziko 7) považoval za potrebné ich monitorovať.

Pred vznikom pandémie COVID-19 ESRB vydal päť varovaní a šesť odporúčaní týkajúcich sa strednodobých rizík v sektore rezidenčných nehnuteľností, ktoré boli adresované príslušným rezortom v jedenástich z jeho členských štátov. Okrem toho pozmenil skoršie odporúčanie na odstránenie medzier v realitných údajoch.

ESRB sa naďalej podieľal na koordinácii makroprudenciálnej politiky v EÚ. Vzhľadom na potrebu zintenzívnenia spolupráce medzi orgánmi hostiteľských a domácich členských štátov v situáciách, kde sa pobočky považujú za významné pre finančnú stabilitu krajiny, v ktorej pôsobia, ESRB vydal odporúčanie na podporu výmeny údajov o pobočkách. Vydal tiež stanovisko Rade, Európskej komisii a Fínsku, v ktorom konštatoval, že na účinné riešenie systémových rizík a hrozieb, ktoré pramenia z fínskeho trhu s nehnuteľnosťami na bývanie, považuje za potrebné predĺženie platnosti prísnejšieho fínskeho vnútroštátneho opatrenia. ESRB tiež uplatnil svoj recipročný rámec a odporučil reciprocitu vnútroštátnych opatrení na zabezpečenie flexibility expozícií v rámci rezidenčných nehnuteľností v Belgicku, Estónsku a Holandsku. ESRB všeobecnejšie naďalej

³ „Policy measures in response to the COVID-19 pandemic“

monitoroval makroprudenciálne opatrenia prijaté v EÚ a podporoval výmenu názorov na tieto opatrenia medzi svojimi členmi. Tieto opatrenia sú podrobnejšie opísané v hodnotení ESRB zameranom na makroprudenciálnu politiku.⁴

ESRB tiež pomáhal zabezpečovať odolnosť bankového sektora. V rámci toho posudzoval makroprudenciálne dôsledky finančných nástrojov oceňovaných v reálnej hodnote, ktoré sú na účtovné účely zaradené medzi nástroje úrovne 2 alebo 3, a podieľal sa i na celoúijnom záťažovom teste Európskeho orgánu pre bankovníctvo (European Banking Authority – EBA). Pokiaľ ide o aktíva úrovne 2 a 3, ESRB svoje zistenia uviedol v správe, ktorá označila tri hlavné oblasti, v ktorých takéto nástroje môžu negatívne ovplyvniť finančnú stabilitu. Ide o i) nepresné oceňovanie finančných nástrojov, ii) možnú volatilitu a stratu likvidity za zhoršených podmienok a iii) neadekvátne premietanie súvisiacich rizík do prudenciálneho rámca. Pokiaľ i záťažové testy, ESRB v januári 2020 EBA dodal nepriaznivý scenár makrofinančného vývoja, ktorý vzhľadom na svoje načasovanie vychádzal z hlavných rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu, ktoré ESRB označil pred nástupom pandémie COVID-19. Vzhľadom na šírenie koronavírusu po celej Európe počas februára a marca 2020 EBA záťažový test odložil na rok 2021.

ESRB pokračoval v rozširovaní makroprudenciálnych nástrojov za hranice bankového sektora. Predovšetkým posudzoval možné opatrenia na zmiernenie procyklickosti marží a zrážok na derivátových trhoch a pri transakciách financovania prostredníctvom cenných papierov, spôsoby zvýšenia účinnosti ozdravenia a riešenia krízových situácií centrálnych protistrán, spôsoby zdokonalenia makroprudenciálnych aspektov smernice Solventnosť II pre poisťovne a spôsoby zdokonalenia smernice o správcoch alternatívnych investičných fondov.⁵ V správe zverejnenej v januári 2020 ESRB špecifikoval možné opatrenia na zmiernenie procyklickosti marží a zrážok na derivátových trhoch a pri transakciách financovania prostredníctvom cenných papierov. Pokiaľ ide o centrálnu protistranu, ESRB spolupracoval s Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy (European Securities and Market Authority – ESMA) na príprave nových úloh v nadväznosti na nadobudnutie účinnosti nariadenia o európskej trhovej infraštruktúre (EMIR Refit a EMIR 2.2). V nadväznosti na správu zverejnenú v januári 2019 ESRB naďalej spolupracoval s legislatívnymi orgánmi na materiáloch o ozdravení a riešení krízových situácií centrálnych protistrán. Pokiaľ ide o poisťovací sektor, ESRB predložil odpoveď Európskemu orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) k revízii smernice Solventnosť II. Zdôraznil v nej nutnosť vytvorenia harmonizovaného rámca ozdravenia a riešenia krízových situácií v celej Európskej únii a nepretržitého zabezpečovania riadneho podchytenia rizík v rámci smernice Solventnosť II. Odpoveď tiež obsahovala návrhy makroprudenciálnych nástrojov zameraných na kapitálové, likviditné a medzisektorové aspekty uvedené v správe zverejnenej vo februári 2020. Pokiaľ ide o investičné fondy, ESRB zaslal Európskej komisii list, v ktorom poukázal na oblasti, v ktorých je potrebné zlepšiť smernicu o správcoch alternatívnych investičných fondov.

⁴ [A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2019](#), ESRB, apríl 2020.

⁵ [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/61/EÚ z 8. júna 2011 o správcoch alternatívnych investičných fondov a o zmene a doplnení smerníc 2003/41/ES a 2009/65/ES a nariadení \(ES\) č. 1060/2009 a \(EÚ\) č. 1095/2010 \(Ú. v. EÚ L 174, 1.7.2011, s. 1\).](#)

V rámci zodpovednosti a oznamovacej povinnosti ESRB sa jeho predseda zúčastňoval na vypočutiach vo Výbore Európskeho parlamentu pre hospodárske a menové záležitosti (ECON). Predseda ESRB na týchto vypočutiach poslancom Európskeho parlamentu poskytoval bezprostredné informácie o dôvodoch politických iniciatív ESRB prijatých v priebehu roka. ESRB tiež vzal na vedomie zmeny vyplývajúce z nadobudnutia účinnosti revidovaného nariadenia o ESRB vrátane zmien jeho riadenia a rozšírenia rámca zodpovednosti.

ESRB pokračoval v organizovaní viacerých podujatí s cieľom zapojiť zainteresované strany do diskusie o makroprudenciálnej politike. V rámci svojho mandátu usporiadal výročné stretnutie s Výborom európskych orgánov pre dohľad nad výkonom auditu a štatutárnymi audítormi globálne systémovo dôležitých finančných inštitúcií so sídlom v EÚ. Stretnutie, ktorého účelom je informovať ESRB o vývoji v sektore a ďalšom zásadnom vývoji v globálne systémovo dôležitých inštitúciách, bolo zamerané na zavádzanie IFSR 9, oceňovanie komplexných finančných nástrojov, prípravné práce na zavedenie IFRS 17, európske makroekonomické prostredie, boj proti praniu špinavých peňazí a podvodom a kľúčové audítorské otázky. ESRB tiež usporiadal svoju štvrtú výročnú konferenciu. Účastníci konferencie si vymenili skúsenosti v oblasti makroprudenciálnej politiky a diskutovali o úlohe nebankových subjektov v hospodárstve a finančnom systéme, o kybernetickej bezpečnosti a jej potenciálnych dôsledkoch pre systémové riziko a o tom, či možno reformy v oblasti regulácie finančného systému považovať za ukončené.

Tiráž

© Európsky výbor pre systémové riziká 2020

Poštová adresa 60640 Frankfurt am Main, Nemecko
Telefón +49 69 1344 0
Internet www.esrb.europa.eu

Všetky práva vyhradené. Šírenie na vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené, ak je uvedený zdroj.

Redakčná uzávierka údajov uvedených v tejto správe bola 31. marca 2020.

Vysvetlenie pojmov je uvedené v [glosári ESRB](#) (len v angličtine).

ISSN 1977-5253 (pdf)
ISBN 978-92-9472-162-4 (pdf)
DOI 10.2849/145668 (pdf)
Katalógové číslo EÚ DT-AB-20-001-SK-N (pdf)